

24 Σεπτεμβρίου 2013

Ο βίος του Αγίου Σιλουανού· το άκτιστο φως και η θεωρία του

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιον Όρος](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

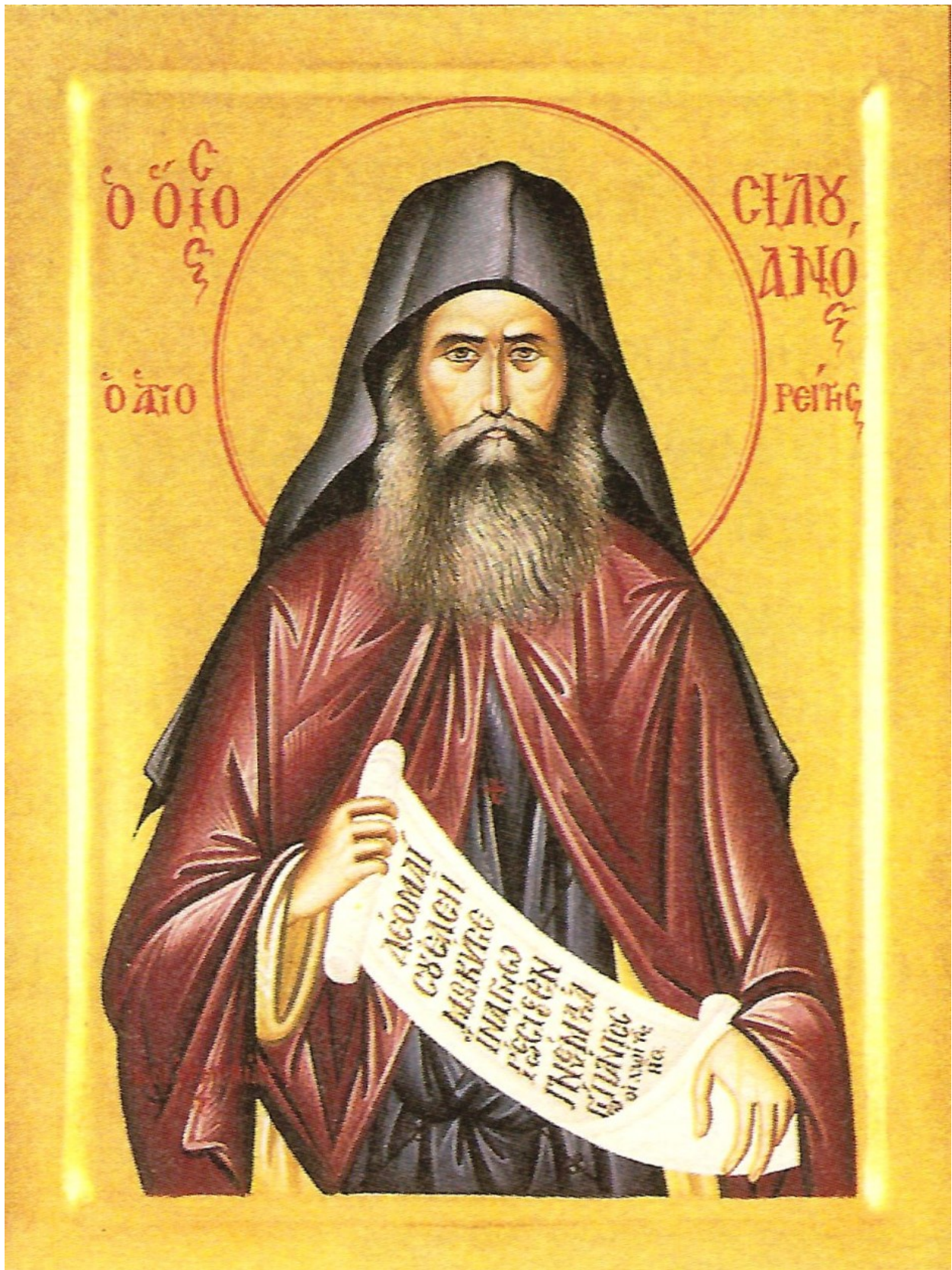

Ὁ ὉΙΟ
Σ

Ὁ ΑΙΟ

ΣΙΛΑ,
ΑΝΘ
Σ
ΡΕΙΝΣ

ΑΙΟΝΑΙ
ΣΥΣΤΗΝ
ΜΑΡΤΙΕ
ΙΝΑΙΩ
ΕΣΤΙΝ
ΙΗΣΟΥ
ΧΡΙΣΤΟΥ
ΚΑΙ
ΑΝΘ
Σ

ιερομονάχου Τύχωνος Ανδρέου

Στο αρχείο της Μονής του Αγίου Παντελεήμονος στο Άγιο Όρος όπου ασκήτεψε ο

Άγιος Σιλουανός γράφει: “Μεγαλόσχημος Πατήρ Σιλουανός, ο κατά κόσμον Συμεών Ιβάνοβιτς Αντόνωφ, χωρικός εκ της διοικήσεως Ταμπώφ, επαρχίας Λεμπεντίσκ, χωριό Σόβσκ. Εγεννήθη το 1866. Έλαβε το μέγα σχήμα εν έτει 1911. Διήλθε διακονίας: εις τον Μύλον, εις το μετόχιον της Καλαμαριάς, εις το Παλαιόν Ρωσικόν Οικονόμος. Ετελεύτησε την 11/24ην Σεπτεμβρίου 1938”.

Ο Άγιος Σιλουανός έγινε “γνωστός” στο ελληνικό ορθόδοξο χώρο από τη θαυμάσια βιογραφία που συνέταξε ο μακαριστός γέροντας Σωφρόνιος, ηγούμενος της Ι.Μ. Τιμίου Προδρόμου στο Έσσεξ-Αγγλίας, ο οποίος ήταν πνευματικό τέκνο του Αγίου Σιλουανού. Ο Άγιος Σιλουανός καταγόταν από τη Ρωσία και από γονείς ευλαβείς και πιστούς. Ο Άγιος Σιλουανός έλεγε για τον πατέρα του: “Εγώ εις το μέτρον του πατρός μου δεν έφθασα. Εκείνος ήτο εντελώς αγράμματος και το “Πάτερ ημών” εισέτι απήγγελλεν εσφαλμένως έμαθεν αυτό έξ ακοής εν τω ναώ, αλλ’ ήτο πράος και σοφός άνθρωπος”.

Τα νεανικά του χρόνια χαρακτηρίζονται από τη συνηθισμένη στα χρόνια εκείνα αμαρτωλότητα και χαλαρή πνευματική ζωή που αυτή σήμαινε γλέντια μέθη χορούς και ασωτίες. Μια μέρα άκουσε μια φωνή στον ύπνο του να του λέει: “Εις Εμέ δεν είναι αρεστόν να βλέπω τα έργα σου”. Η φωνή αυτή ήταν της Υπεραγίας Θεοτόκου όπως διακήρυττε ο Άγιος Σιλουανός και ήταν για να τον επαναφέρει στον δρόμο του Υίου της.

Όταν έγινε 27 ετών, αφού έλαβε τις ευχές του Αγίου Ιωάννου της Κροστάνδης, ο οποίος ήταν σύγχρονος του Αγίου Σιλουανού, από τους γνωστότερους άγιους Πνευματικούς, ανεχώρησε στο Άγιο Όρος και εγκαταβίωσε στη Μονή του Αγίου Παντελεήμονος, στο Ρωσικό. Στο πολυάνθρωπο αυτό μοναστήρι ο Άγιος Σιλουανος διακόνησε δεκαετίες ελπίζοντας πως θα μπορούσε να κρύψει την αρετή του. Όμως ο Κύριος τη φανέρωσε προς ωφέλεια πολλών. Η ζωή του ως μοναχού ήταν αυστηρή και κοπιώδης. Η επίκληση του ονόματος του Ιησού γλύκαινε την ψυχή του. Δυο ώρες ύπνο το εικοσιτετράωρο ήταν αρκετές παρά τον κόπο της ημέρας. Πολέμησε και νίκησε τον ύπνο και τους δαίμονες.

Αξιώθηκε από τον Θεό πολλών θεοφανειών-θεωριών και χαρισμάτων. Μια μέρα όταν πήγε για εσπερινό στον ναό του Αγίου Προφήτη Ηλίου στον Μύλον, στα δεξιά της Αγίας Πύλης εκεί που είναι η εικόνα του Χριστού είδε ζωντανό τον Χριστό. “Την στιγμήν της εμφανείας του Θεού η όλη αυτού ύπαρξις επληροφορήθη, ότι αφέθησαν αί αμαρτίαι αυτού”.

Άλλη φορά σε ερώτησή του προς τον Χριστόν τι πρέπει να κάνει για να ταπεινωθεί άκουσε τον Χριστό να μιλάει στην καρδιά του και να τον πληροφορεί ότι πρέπει να κρατεί τον νουν του στον Άδη και να μην απελίζεται.

Γενικά η όλη του μοναχική ζωή ήταν ένας αγώνας πως να κρατήσει την προσευχή αδιάλειπτη και να μην λυπήσει τον Χριστόν. Το τέλος του ήταν ήσυχος, σιωπηλός, γαλήνιος όπως ήταν όλη η μοναχική του βιοτή.

Ο Άγιος Σιλουανός άφησε γραφές και διδασκαλία πλήρεις χάριτος και Πνεύματος Αγίου.

Έζησε οσιακώς 46 χρόνια στο μοναστήρι όπου εκοιμήθη το 1938.

Ο Άγιος Σιλουανός συγκαταριθμήθηκε στην χορεία των Αγίων της Ορθοδόξου Εκκλησίας το 1987. “Διό και θεσπίζομεν συνοδικώς και διοριζόμεθα και εν Αγίω διακελευόμεθα Πνεύματι, όπως από του νύν και εις το εξής εις αιώνα τον άπαντα ο Γέρων Σιλουανός ο Αγιορείτης συναριθμήται τοίς οσίοις και αγίοις της Εκκλησίας άνδρασιν, ετησίοις ιεροτελεστίαις και αγιστείαις τιμώμενος και ύμνοις εγκωμίων γεραιρόμενος τη κδ’ Σεπτεμβρίου, εν η μακαρίως προς τον Κύριον εξεδήμησεν”.

Ακολούθως παραθέτουμε σύντομη διδασκαλία του Αγίου Σιλουανού περί του Ακτίστου Φωτός και της θεωρίας του, μέσα από τα γραπτά του κείμενα.

Ο Θεός αναφέρει ο Άγιος Σιλουανός εμφανίζεται πάντοτε στο φως και ως φως. Είναι καινο-διαθητική η μαρτυρία που ο Κύριος ονομάζει τον εαυτό Του ως Φως. “Εγώ είμι το Φως του κ-σμου” και αυτό ψάλλει η Εκκλησία “εν τω φωτί σου οψόμεθα Φως”.

Το άχτιστο Φως είναι η προς τη φύση του θείου ενέργεια κατά τελείως διαφορετικό από το φυσικό φως. Κατά τη θέα του επικρατεί προπαντός η αίσθηση του ζωντανού Θεού, που απορροφά ολόκληρο τον άνθρωπο.

Εδώ βλέπομε ακριβώς την Παλαμική θεωρία περί ακτίστου φωτός ότι είναι θεία ενέργεια που ζωοποιεί και θεοποιεί τον άνθρωπο. Έχομε διάκριση ουσίας και ενέργειας.

Η όραση αυτή του Θεού είναι η θεωρία Του, είναι η θέωση.

Ο άνθρωπος βλέπει τον Θεό, όταν φθάσει σε μέτρα πνευματικά.

Η θέωση αυτή είναι η κατά Θεόν κοινωνία και μέθεξις στις θείες Του ενέργειες. Όπως αναφέρει ο επίσκοπος Ναυπάκτου κ. Ιερόθεος, στο βιβλίο του “Συζητήσεις”: “Η θέωση, η θεωρία και η ένωση με τον Θεό ουσιαστικά ταυτίζονται, μεταξύ Τους. Και αυτή η θεωρία του ακτίστου Φωτός γίνεται διά της θεώσεως”. Βλέπει με το πνεύμα τον Αόρατο. Τον αναπνέει, βρίσκεται όλος κοντά Του. Ο ίδιος ο άνθρωπος μένει τότε στο φως κι εξομοιώνεται με το φως που βλέπει πνευματοποιείται απ’ αυτό και δεν βλέπει και δεν αισθάνεται ούτε τη δική του υλικότητα ούτε την υλικότητα του κόσμου. “Ο θεούμενος άνθρωπος βλέπει τον Χριστό εν τη δόξη αυτού και όταν “ο άνθρωπος βλέπει αοράτως και ακούη ανηκούστως και νοή “ανοήτως” την δόξαν του Θεού τότε ακριβώς σταματά η νόηση και μάλιστα νοεί ότι δεν νοεί”.

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς λέει ότι: “εκείνοι που πέτυχαν τον σκοπό για τον οποίον δημιουργήθηκαν δηλαδή τη θέωση κι αυτοί λοιπόν είναι μέσα στον Θεό,

αφού από Αυτόν θεοποιούνται και ο Θεός μέσα σ' αυτούς αφού Αυτός τους θεοποιεί. Επομένως κι αυτοί μετέχουν στην θεία ενέργεια”.

Όλα όσα είναι ο Θεός, θα είναι και όποιος θεωθεί με τη χάρη, έκτος από την ουσία του Θεού.

Ακριβώς εδώ έγγυται ο σκοπός της ενανθρωπήσεως όπου κατά τον Μέγα Αθανάσιο: “Αυτός γάρ ενηθρώπησε, ίνα ημείς θεοποιηθώμεν”. “Ο Θεός ενεργεί, ο άνθρωπος δέχεται. Και τότε δεν ξέρει ούτε διάστημα ούτε χρόνο ούτε γέννηση ούτε θάνατο ούτε φύλο ούτε ηλικία ούτε κοινωνική η ιεραρχική θέση ούτε άλλες συνθήκες και σχέσεις του κόσμου τούτου. Ήρθε ο Κύριος, η Άναρχη ζωή και το Φως της ζωής να επισκεφθεί με έλεος τη μετανοούσα ψυχή”.

Ο θεούμενος άνθρωπος όταν γίνει κατά χάριν θεός τότε δεν περιορίζεται από τις συμβατικότητες του κόσμου τούτου, δεν υπάρχει γι' αυτό χώρος, χρόνος, ηλικία και τα άλλα τα του κόσμου τούτου. Είναι δε χαρακτηριστικό στους βίους των Αγίων όπου μεταφερόταν με τη χάρη του Θεού, από ένα τόπο σ' άλλο ενώ ήταν “εν ζωή”. Έδώ βλέπομε ότι ο άνθρωπος όταν φθάσει σε μέτρα αγιότητος καταργούνται οι περιορισμοί. Γι' αυτό και ο Άγιος Σιλουανός λέει ότι ο Θεός ενεργεί και ο άνθρωπος δέχεται. “Όντας η ψυχή σ' αυτή την κατάσταση του φωτισμού, ο Θεός ευδοκεί και κατά το θέλημα Του, τον καταξιώνει θείας αρπαγής. Τον περικυκλώνει η άκτιστη ενέργεια του Θεού και ο άνθρωπος αποκτά την εμπειρία της θείκης εκστάσεως, της θεώσεως, που τον μεταφέρει από τον τόπο και τον χρόνο της επίγειας Εκκλησίας στη χαρά της Άνω Ιερουσαλήμ και στη μετοχή της θείας δόξης”.

“Η πραγματική θεωρία έρχεται άνωθεν, με ηρεμία. Η υπαρξιακή θεωρία δεν είναι σαν την αφηρημένη, τη διανοητική. Είναι ποιοτικά διαφορετική, είναι το φως της ζωής που δίνεται από την ευδοκία του Θεού, κι η οργανική οδός προς αυτό είναι, όχι η διανόηση άλλ' η μετάνοια”.

Ο Άγιος Σιλουανός γνωρίζει πολύ καλά από την εμπειρία όπως και όλοι οι Άγιοι, ότι η θεωρία είναι ακριβώς η θέα του Θεού. Για να φθάσει κανείς σ' αυτή δεν

υπάρχει άλλος δρόμος εκτός από την άσκηση. Η διανόηση, όπως πίστευε ο Βαρλαάμ απορρίπτεται όσον αφορά τον δρόμο προς τη θέωση. Ο Θεός δεν είναι διανόηση είναι ζωή, είναι εμπειρία είναι μέθεξις.

Ο Άγιος Σιλουανός γράφει ότι: “Αν όλοι οι άνθρωποι μετανοούσαν και τηρούσαν τις εντολές του Θεού, ο παράδεισος θα ήταν στη γή. Ο Κύριος δίνει παράδεισο και την αιώνια Βασιλεία μαζί Του σ’ όποιον μετανοεί.

Η μετάνοια και η τήρησης των εντολών καταξιώνουν τον άνθρωπο να πλησιάσει τον Θεό. Ο γέροντας Σωφρόνιος, ο βιογράφος του βιβλίου του Αγίου Σιλουανού στο βιβλίο του “Περί προσευχής θέλησε να δείξει ότι οι εντολές και η τήρηση τους είναι ο ασφαλέστατος δρόμος προς τη θέωση. Αναφέρει σχετικά οτι: “όταν ζώμεν εν τω πνεύματι των ευαγγελικών προσταγμάτων, είμεθα ήδη τεθεωμένοι, διότι η άναρχος ζωή διαπερά ημάς”. Και ακόμη: “ότι πάσα απόκλισις από της οδού των ευαγγελικών εντολών απομακρύνει από την οδό της γνώσεως εν τη οποία περικλείεται η αιώνιος ζωή”.

Στη συνέχεια της διδασκαλίας του περί “ακτίστου φωτός και θεωρίας αυτού”, ο “Άγιος Σιλουανός τονίζει ότι όταν ο Θεός εμφανίζεται σε μέγα φως τότε ο άνθρωπος δεν αμφιβάλλει καθόλου ότι αυτός που φανερώθηκε είναι ο Χριστός. Για πλήρη εμπιστοσύνη όμως ο Άγιος συμβουλεύει ότι η καταφυγή στους Αγίους Πατέρες και ανθρώπους που αξιώθηκαν αυτής της θέας είναι ασφαλέστατο.

“Κατά την ώρα της προσευχής το πνεύμα του ανθρώπου βγαίνει έξω από τις εικόνες του κόσμου και εισέρχεται στη σφαίρα του ατέλειωτου φωτός, γιατί μια τέτοια όραση παρέχει μεγαλύτερη γνώση για τα μυστήρια του μέλλοντος”.

Ο θεούμενος όταν αρπαγή τότε γνωρίζει τον Θεό και αποκτά τη γνώση για τα μυστήρια. Ανοίγει τα πνευματικά του μάτια και καταλαμβάνει τους λόγους των όντων, τα κεκρυμμένα μυστήρια.

Τρανό παράδειγμα είναι ο Απόστολος Παύλος ο οποίος “αρπάχθηκε” μέχρι τρίτου ουρανού και “οίδα τον τοιούτον άνθρωπον είτε εν σώματι είτε έκτος του σώματος ούκ οίδα ο Θεός οίδεν• ότι ηρπάγη εις τον παράδεισον και ήκουσεν άρρητα ρήματα, α ούκ εξόν ανθρώπου λαλήσαι”. Και άλλου “α οφθαλμός ούκ είδε και ούς ούκ ήκουσε και επί καρδίαν ανθρώπου ούκ ανέβα ά ητοίμασεν ο Θεός τοις αγαπώσιν αυτόν”.

Έτσι και ο Άγιος Σιλουανός όπως λέει είναι αδύνατον να μιλήσει η ανθρώπινη γλώσσα γι’ αυτά που έζησε και είδε, και όταν η όραση τελειώσει τότε επιστρέφει σιγά-σιγά η ψυχή του στην αντίληψη του κόσμου και στη γλυκεία χαρά της αγάπης του Θεού αλλά υπάρχει και κάποια λύπη, γιατί θα αρχίσει να βλέπει και πάλι το φως του φυσικού τούτου ήλιου. Ο Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος και αυτός μιλάει για το αδύνατο της ανθρώπινης γλώσσης να ερμηνεύσει τα μεγαλεία του Θεού και αυτά που καταξιώνεται να δει ο θεούμενος.

“Εν τούτω και η γλώσσα μου εξαπορεί ρημάτων και τα τελούμενα ο νους ορά ούχ

ερμηνεύει. Βλέπει και βούλεται ειπείν και λόγον ούχ ευρίσκει... ούκ οίδα καθώς είρηται, τι είπω περί του-του και ήθελον του σιωπάν (είθε και εδυνάμην!)”.

Ο Άγιος Σιλουανός αναφέρει ότι η ψυχή μετά την επιστροφή της στον κόσμο αισθάνεται μια λύπη. “Η ψυχή μου διψά τον ζωντανό Θεό. Η ψυχή μου ζητεί να γεμίση ξανά από τη χάρη του Κυρίου... Διψά η ψυχή μου τον Κύριο και τον αναζητώ με δάκρυα”.

Η ψυχή θρηνεί και βοά προς το φως, προς τον Θεό “που εί Κύριε, που έδυ το κάλλος του Προσώπου Σου; Η ψυχή μου επί τοσούτον χρόνον δεν θεωρεί το φως Σου και οδυνωμένη Σε ζητεί μετά δακρύων. Που εκρύβη ο Κύριος μου; Ίνα τι δεν βλέπω Αυτόν εν τη ψυχή μου. Τί κωλύει Αυτόν να κατοική έντος μου;”. Και σε ένα άλλο σημείο ο Άγιος Σιλουανός με γοερό θρήνο αναβοά προς τον Κύριο: “Που είσαι φως μου; Που είσαι χαρά μου; Ίνα τι εγκατέλιπες εμέ, και οδυνάται η καρδιά μου; Ίνα τι εκρύβης απ’ εμού, και θλίβεται η ψυχή μου;... Ελθέ και χοροποίησόν με διά της ελεύσεώς Σου. Ίνα τι βραδύνεις Κύριε;”.

Αυτή τη θλίψη τη “φαινομενική θεοεγκατάλειψη” ζούνε ολοι οι Άγιοι με πόνο στην καρδιά. Ο Άγιος Σημεών ο Νέος Θεολόγος και αυτός με πόνο στην καρδιά όταν έγραφε τους ύμνους, τους θείους έρωτές του έλεγε: “Μηδείς ανθρώπων Δέσποτα, των εις σε πιστευόντων, μηδείς των εις το όνομα το Σόν βεβαπτισμένων το μέγα τούτο και φρικτόν υποστήσεται βάρος του χωρισμού Σου, εύσπλαγχνε, δεινή γάρ αυτή θλίψις, δεινή, ανυπόμονητος, αιώνιος η λύπη. Τι γάρ και χείρον έσεται του χωρισμού Σου Σώτερ; Τί δε οδυνηρότερον ζωής διαζευχθήναι;...”.

Η Θεία Χάρη σύμφωνα με τη θεολογία των πατέρων μας έχει την ενέργεια να εγκαταλείπει σιγά-σιγά τον άνθρωπο και να τον αφήνει μόνο του. Η κατάσταση αυτή συνήθως μειώνεται και κρύβεται η πρώτη χάρις και ο άνθρωπος νομίζει ότι έχει υποστεί μια πτώση. Εδώ ακριβώς έγκειται η προσπάθεια του ανθρώπου στο να προσπαθήσει να την επανακτήσει με την άσκηση και τη μετάνοια.

Ο Θεός φαίνεται ότι κρύβεται, κατ’ ουσία δεν κρύβεται αλλά αυτός ενεργεί τον αγώνα αυτός δυναμώνει τον άνθρωπο αυτός κατά μυστικόν τρόπο παρηγορεί την ψυχή, και της δίνει δύναμη και κουράγιο ώστε να προχωρήσει. Κι ενώ ο άνθρωπος νομίζει ότι είναι μόνος του, και νομίζει ότι χάθηκε εντούτις όμως ο Θεός δεν τον εγκαταλείπει αλλά είναι δίπλα του.

Τέλος ο Άγιος Σιλουανός γράφει ότι “τη θέωση ο άνθρωπος την επιδέχεται, δηλαδή ο Θεός είναι η ενεργούσα αρχή στην πράξη της θεώσεως δεν μπορεί να τελεσθή αλλιώς παρά με τη συμφωνία κοί μάλιστα τη συνεργασίατού ίδιου του ανθρώπου”.

Η θέωση αποτελεί τελικά δωρεά του Θεού, ο Θεός είναι ο Σωτήρας παντός αγαθού όπως γράφει ο Άγιος Ιάκωβος ο Αδελφόθεος “πάσα δόσις αγαθή και πάν δώρημα τέλειον άνωθεν εστί καταβαίνον από του πατρός των φώτων”.

Ο άνθρωπος χωρίς να καταργείται το αυτεξούσιό του συνεργάζεται και ετοιμάζει

τον εαυτόν του να δεχθεί αυτή τη θεία δωρεά και να καταστεί “σκεύος εκλογής”. Η καθαρότητα είναι η οδός που προετοιμάζει τη φανέρωση της χάριτος “Μακάριοι οι καθαροί τη καρδιά ότι αυτοί τον Θεόν όψονται”. “Ο Θεός ενεργεί στον άνθρωπο εκείνο που έχει καθαρθεί με όλους τους τρόπους που προσφέρει η Εκκλησία μας και έτσι γίνεται δεκτικός του θείου ελέους. Η συνεργία του ανθρώπου εκφράζεται στην προσπάθεια να ετοιμαστεί για τη μέθεξη του ακτίσιου φωτός και για την κοινωνία με τον Τριαδικό Θεό.

Πηγή: Περιοδικό «Παράκληση», Διμηνιαία έκδοση Ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, έτος 4ο, τ. 20, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2004.